

En geen wonder.

Het ontworpen waterproject¹⁾ en de straataanleg welke daarmede samenging, zouden vooral de lanen van vermaak in het meest eigene treffen dat haar kenmerkte: haar beslotenheid. Immers oorspronkelijk hadden zij geen andere bestemming dan te dienen als toegang tot de huizingen der ingelanden, werden dan ook met hekken gesloten en het was in deze Eendragtslaan zelfs den ingelanden op boete verboden de sleutels aan *vreemde* lieden af te geven; ieder die de poorten doorging, moest die achter zich sluiten of verbeurde 6 stuiver en ingevolge besluit der vergadering van 6 Juli 1791 zouden de afsluitingen van de laan van 15 April tot 15 September des avonds met het sluiten van de stadspoorten dichtgaan, den overigen tijd met het vallen van den avond.²⁾

Het is dus begrijpelijk dat als in de tweede helft der 19e eeuw, door toenemende bebouwing buiten de singels, in de Eendragtslaan den ganschen dag, „een zeer drukke passage” komt, de vergadering van ingelanden die 13 Sept. 1861 bijeen was, dit niet alleen als een last beschouwt, maar zich bezwaard gevoelt met de bovengemelde recognitie van f 24.— voor uitpad op den singel. Dank zij de slagboomen was ongewenscht rijverkeer nog niet mogelijk.

Dit rijverkeer was trouwens al spoedig in alle lanen zoo niet geheel geweerd dan toch slechts als uitzondering toegelaten, uit vrees voor bederf van den weg, waarvan het onderhoud immers uitsluitend ten laste van ingelanden kwam.³⁾ Zoo komt in het concept voor het gewijzigd contract tusschen de ingelanden van de Eendragtslaan, van 26 Juli 1693, het vol-

1) Verg. Rotterdam in de 19e eeuw, hoofdstuk II.

2) Zij die hiervoor moesten zorgen zouden voortaan 5 Gld. 4 St. uit de laankas ontvangen, tegen 3 Gld. voordien.

3) De kosten van dit onderhoud werden omgeslagen over de ingelanden naar de breedte van ieders perceel. In de Eendragtslaan, waar de perceelen 45 tot 88 voet breed waren (slechts een was 120 voet), bedroegen deze kosten in 1795 drie stuivers per voet, in 1826, 1840 en 1851 onderscheidelijk 20, 14 en 17 cent per voet, dus ongeveer f 10.— per tuin en per jaar. In het nieuwe laanreglement dat in de vergadering van 31 October 1793 werd aangenomen, doch nooit in werking kwam door den tegenstand van enkele ingelanden, had men getracht die kosten te fixeeren op 10 St. per drie maanden.